

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Факультет/інститут природничих наук

Кафедра біології та екології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Екологічна етика**

Освітня програма 101 Екологія

Спеціалізація (за наявності) _____

Спеціальність Екологія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від “26” січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

Розробники силабусу: Різничук Надія Іванівна – кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та екології.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Екологічна етика
Освітня програма	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	Екологія
Галузь знань	101 Екологія
Освітній рівень	(бакалавр/магістр/PhD)
Статус дисципліни	(основна/вибіркова)
Курс / семестр	1 / 1
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 30 год. Практичні заняття – 30 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Навчальна дисципліна покликана розвивати еколого-етичну свідомість та еколого-етичний світогляд на основі історико-філософського досвіду взаємовідносин між людиною і природою, формувати свідому екологічну мотивацію, навички і моделі поведінки, безпечної для довкілля і здоров'я, спрямованої на реалізацію принципів стійкого розвитку, а також сприяти поглибленому усвідомленню майбутніми журналістами об'єктивності законів функціонування екосистем, необхідності збереження природного різноманіття; формувати почуття особистої причетності до виникнення і вирішення екологічних проблем; переконань у необхідності свідомого регулювання потреб і споживання; розвивати екологічно безпечну, компетентну взаємодію з природою; усвідомлено засвоїти знань, концепцій і теорій дисципліни як гуманістичної константи в практичній діяльності журналіста; сприяти формуванню гармонійної особистості журналіста й екоетично зорієнтованого громадянина України; набути здатності поширювати і пропагувати екологічну етику як актуальний спосіб сучасного життя. Програма реалізує компетентнісний підхід в освіті.

Мета курсу – навчальної дисципліни: розглянути та проаналізувати історичні та теоретичні аспекти екологічної культури. Обґрунтувати основні принципи та підходи до формування екологічної свідомості підрастаючого покоління. Формування в студентів понять про теорію і методику екологічної освіти, її цілі та завдання; допомогти майбутнім фахівцям у оволодінні основними теоретичними знаннями та практичними вміннями щодо формування екологічно-грамотної особистості і колективу та навчити їх застосовувати ці знання і вміння в майбутній екологічній діяльності.

Завдання курсу – розглянути еволюцію відносин людини і природи

(від найдавніших часів до наших днів), проаналізувати особливості нової екологічної культури в сучасних умовах, вивчити основні компоненти екологічної культури (екологічні знання, філософсько-етичні та релігійні засади, художньо-естетичні цінності), осмислити наукові та організаційно-методологічні основи формування екологічної культури. У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати: основні підходи, концепції у галузі екологічної культури, історичну еволюцію відносин людини і природи, характерні вияви екологічної кризи др. пол. ХХ ст., основні компоненти екологічної культури, шляхи формування та актуальні проблеми екологічної культури;

уміти: аналізувати різні підходи та теорії щодо проблем екологічної культури, порівнювати ставлення людини до природи в різні історичні періоди, співставляти окремі компоненти екологічної культури, аналізувати шляхи формування екологічної культури.

Компетентності:

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК09. Здатність працювати в команді

ЗК10. Навички міжособистісної взаємодії.

СК14. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

СК15. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

СК16. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

СК24. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

Програмні результати навчання:

ПР02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПР13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

ПР19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

3. Структура курсу

Тема	Години (лекції / практич ні)	Результати навчання	Завдання	Оцінюван ня
Тема 1. Вступ до екологічної етики	2/ 2	Знати роль етики в розумінні та розв'язанні екологічних проблем, джерела екологічної етики. Характеризувати взаємозв'язок екоетики з іншими науками. Вивчити принципи екологічної етики, її структуру і функції.	Дискусія. Виконання самостійної роботи (в elearn)	10
Тема 2. Історія екологічної етики	2/ 2	Вивчити еколого-етичні уявлення у найдавніші часи. Розрізняти еколого-етичні уявлення в різні епохи і в різних країнах. Знати, як розвивалася екомораль й екоетики в Україні. Знати особливості глибинної екології, соціальної екології, етики дикої природи, екофемінізм тощо. Характеризувати екоектику ХХ ст. та екоетику в постіндустріальному суспільстві.	Виконання самостійної роботи (в elearn)	10
Тема 3. Основні філософські моделі екологічної етики і сучасні концепції	2/ 2	Знати основоположні принципи поведінки людини в природі. Розрізняти екоцентричну етику землі, біоекоцентричні моделі, екобіоцентричні моделі	Виконання самостійної роботи (в elearn)	10

		екологічної етики. Розуміти і пропагувати екоетичний ідеал.		
Тема 4. Концепція сталого розвитку як нова парадигма розвитку суспільства	2/ 2	Розуміти вчення В.Вернад- ського про ноосферу як основа концепції сталого розвитку. Розуміти суть сталого розвитку, його цілі. Знати історію концепції сталого розвитку, принципи сталого розвитку. Характеризувати концепція сталого розвитку в Україні.	Виконання індивідуально го завдання	10

Тема 5. Екологічна етика і народні традиції.	2/ 2	Характеризувати екофобні та екофільні народні традиції українців. Знати особливості культури тварин і рослин у різних культурах народів світу.	Подання практичної роботи (в elearn)	10
Тема 6. Екологічна етика та релігія	2/ 2	Розрізняти екоетичне ставлення до природи в основних релігіях світу (християнство, буддизм, індуїзм, юдаїзм, іслам, конфуціанство). Розуміти принцип неворожого ставлення до тварин як основний.		10
Тема 7. Екоетичне мислення і спосіб дій у глобалізованому світі	2/ 2	Витлумачувати взаємозв'язок між Цілями сталого розвитку та екологічним мисленням, екологічною культурою і свідомістю. Сформулювати екомислення, екокультуру, екоосвідомість. Знати загальні підходи до формування екологічного світогляду та мислення, способи формування і реалізації екомислення.	Виконання творчої роботи, виконання МКР	40
Тема 8. Нормативно-правове забезпечення екологічної етики	2/ 2	Знати конституційні та правові засади екологічної етики в Україні. Характеризувати Кодекс екологічної етики (Хартія Землі). Розуміти державну екологічну політику України, знати нормативно-правову базу України.	Виконання самостійної роботи (в elearn)	5
Тема 9. Принципи і правила етичного ставлення до природи	2/ 2	Знати особливості екосистем. Розуміти загальноетичні принципи, правила, мотиви ставлення до природи, цінності природи. Витлумачувати	Тестування (в elearn)	5

		сучасні еколого-етичні проблеми та знати способи їх вирішення.		
Тема 10. Права природи	2/ 2	Дефініювати поняття «права природи». Розуміти принципи поваги прав природи та обмеження прав людини як основоположні в екологічній етиці. Обґрунтовувати прав природи. Характеризувати історичні етапи охорони прав живої та неживої природи. Витлумачувати сучасні	Виконання самостійної роботи (в elearn)	10

		тенденції відстоювання прав живої та неживої природи.		
Тема 11. Права живої природи	2/ 2	Витлумачувати взаємозв'язок між неживою і живою природою. Знати права тварин, рослин і мікрорганізмів екоетичні принципи їхніх прав та еколого-правові аспекти поводження з тваринами. Висвітлювати права живої і неживої природи.	виконання творчої роботи	10
Тема 12. Природа як рекреаційний ресурс	2/ 2	Розуміти рекреаційний потенціал природи. Витлумачувати естетичне й етичне ставлення до природи. Практично застосовувати екологічну етику в охороні природи і природокористуванні. Знати співвідношення правової та етичної охорони флори і фауни.	дискусія	10
Тема 13. Екологічна етика та заповідна справа	2/ 2	Знати природоохоронні зони, основи заповідної справи. Розуміти «ресурсизм», антропо-центризм та екоцентризм у заповідній практиці. Витлумачувати взаємозв'язок естетики природи та екологічної етики.	Виконання самостійної роботи, тестування (в elearn)	10
Тема 14. Громадський екологічний	2/ 2	Знати основні громадські національні,	Виконання самостійної роботи,	10

Залік																			
Всього за тиж-нь																			100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Кабінет екологічного коворкінгу, електронний фліпчарт, комп'ютери, мультимедійна дошка та мультимедійний проектор, окуляри віртуальної реальності.
-----------------------------------	--

Рекомендовані джерела інформації

1. Борейко В. Є., Подобайло А. В. Екологічна етика. Київ : КНУ, 2004. 112 с.
2. Борейко В.Є., Пустовіт Н.А. Екологічна етика та гуманне ставлення до тварин і рослин : метод. посіб. для вчителів. К.: Логос, 2011. – 79 с.
3. Гандзюра В.П. Системний аналіз якості навколишнього середовища: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2020. 180 с. Режим доступу <https://biology.univ.kiev.ua/institute-activity/educational/kafedry/kafedra-ecology-and-zoology/biblioteka/2891-sistemnij-analiz-yakosti-navkolishnogo-seredovishcha.html>.
4. Гудков І. М. Радіоекологічний моніторинг: навч. посіб. / І. М. Гудков, В. О. Кашпаров, О. Ю. Паренюк. – Київ : Олді-плюс, 2019. – 188 с.
5. Екологія : навч.-метод. посіб. / Володимир Худоба, Юлія Чикайло. – Львів : ЛДУФК, 2016. – с. Режим доступу <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/13395/1/%D0%AE.%20%D0%A7%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE%2C%20%D0%92.%20%D0%A5%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D0%B0.pdf>.
6. Матвійчук О.Ю. Екологічна етика та економіка.- Луцьк, РВВ Луцького НТУ 2014. 109с.
7. Основи біоетики та біобезпеки : підручник / О. М. Ковальова, В. М. Лісовий, Т. М. Амбросова, В. І. Смирнова. – Київ : Медицина, 2017. – 392 с.
8. Закон України “Про Загальнодержавну програму «Питна вода на 2006 – 2020 рр.»” 10 січ. 2005 р. № 2918-III. Відом. Верховної Ради України. 2005. № 15. Ст. 243.
9. Закон України “Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів” від 1 квіт. 2009 р. № 1221-VI. Уряд. кур’єр. 2009. 15 квіт. С. 12.
10. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 08. 02. 2006 р. № 2707-IV. Відом. Верховної Ради

України. 2006. № 21. Ст. 170.

11. Закон України “Про Червону книгу України” від 7 лют. 2002 р. 5. № 434. Відом. Верховної Ради України. 2002. № 30. Ст. 201.

12. Закон України “Про зону надзвичайної екологічної ситуації” 13 лип. 2000 р. № 1908- III. Відом. Верховної Ради України. 2000. № 42. Ст. 348.

13. Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 груд. 1995 р. № 1062 «Про організацію виконання Монреальського протоколу по речовинах, що руйнують озоновий шар», та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України ” від 11 березня 2009 р. № 188. Уряд. кур’єр. 2009. 28 березня С. 11.

14. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених для фінансування заходів із захисту, відтворення та підвищення родючості ґрунтів” від 2 березня 2011 р. № 180. Уряд. кур’єр. 2011. 4 березня. С. 12.

15. Стратегія біорізноманіття ЄС до 2030 року: Повернення природи у наше життя. Звернення Комісії до Європейського Парламенту, Ради, Європейського Економічно- Соціального Комітету та Комітету Регіонів (неофіційний адаптований переклад українською)

/ пер. з англ. О. Осипенко; ред. та адапт. А. Куземко та ін. Чернівці : Друк Арт, 2020. 36 с.

16. Національна стратегія наближення (апроксимації) законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля. Київ, 2015. URL: https://menr.gov.ua/files/docs/draft_NAS_FEB2015.pdf

17. Переклади актів *acquis* ЄС / Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/pereklad-aktiv-acquis-yes>

18. Переклади актів права ЄС / Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.org/perekladyaktiv-acquis-communautaire-yes>

19. План дій «Україна – Європейський Союз» Європейська політика сусідства : схвалений Кабінетом Міністрів України 12 лютого 2005 р. та Радою з питань співробітництва між Україною і Європейським Союзом 21 лютого 2005 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_693

20. Імплементация в Україні Директиви ЄС про захист диких птахів. Аналітичний документ. – Ресурсно-аналітичний центр “Суспільство і довкілля”. 2016. <https://www.rac.org.ua/uploads/content/213/files/birdsdirectiveuafinal.pdf>

21. Бондар О. І. Основи біологічної та генетичної безпеки (екологічна складова) : навч. посіб. / О. І. Бондар, Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко. – Херсон : Олді-плюс, 2019. – 396 с.

22. Залеський І.І., Клименко М.О. Екологія людини : Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 288 с. (Альма-матер)

23. Перетворення нашого світу : Порядок денний в галузі сталого розвитку на період до 2030 року. Резолюція, прийнята

Генеральною Асамблеєю ООН 25 вересня 2015 року. Режим доступу:

http://www.sd4ua.org/wp-content/uploads/2015/02/SD_resolution_NY_2015.pdf

24. Школа екологічного вчинку : [навчальний посібник] / Н.А. Пустовіт, О.О. Колонькова, О.Л. Пруцакова – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 156 с.

25. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України <https://mepr.gov.ua/>

26. <https://www.gnest.org/> Global Nest

27. <https://wwf.org/> Всесвітній фонд природи

28. <https://www.greenpeace.org/global/> Грінпіс

29. <https://www.eea.europa.eu/> Європейська агенція довкілля

30. <https://fsc.org/en> Лісова наглядова рада

31. <http://www.greencross.org.ua/> Міжнародний зелений хрест

32. <https://www.iucn.org/> Міжнародний союз охорони природи

33. <https://necu.org.ua/> Національний екологічний центр України

34. <http://www.guerrillagardening.org/> Партизанське садівництво

35. <http://vhemt.org/> Рух за добровільне вимирання людства

36. <http://www.zelenysvit.org.ua/> Українська екологічна асоціація «Зелений світ»

37. <http://www.ukrpryroda.org/> Українське товариство охорони природи

<https://www.iaea.org/newscenter/focus/chernobyl> Чорнобильський форум

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра біології та екології, вул. Галицька, 201, кабінет екологічного коворкінгу 520, +38-0342-596164, https://kbe.pnu.edu.ua/ , kbe@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Різничук Надія Іванівна
Контактна інформація викладача	nadiia.riznychuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.
Пропуски занять (відпрацювання)	відпрацювання до початку наступного заняття
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	вказати причину
Невідповідна поведінка під час заняття	не допускається
Додаткові бали	-
Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи

Викладач

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Р. Гринчук" with a horizontal line extending from the end.

Різничук Н.І.